

Tweedaagse wandelroute van busstation Haaksbergen naar station Glanerbrug met overnachting in Natuurvriendenhuis Den Broam

Praktische informatie dag 1

Dag 1: Busstation Haaksbergen - Natuurvriendenhuis Den Broam

Karakter: een rustig gebied op het grensgebied met Duitsland, afgewisseld met weidegrond, kleine boerderijen en Haaksbergerveen

Afstand: 22,4 km lange variant en 11 km korte variant

Start: Busstation Haaksbergen

Einde: Natuurvriendenhuis Den Broam - Buurse

Routebeschrijving dag 1 voor de *KORTE* routevariant

Van Haaksbergen busstation (3 km) in oostelijke richting naar het Noaberpad.

Begin uw wandeling, staande bij het busstation met links van u twee kerken. Spoedig bereikt u de Zeedijk, die u volgt tot Y 8922-1. Richting Buurse. Na de Brink rechts aanhouden, Klaashuisstraat. Deze bochtige straat volgen tot drukke verkeersweg. Oversteken en route vervolgen over de Klaashuisstraat. Op driesprong links. Op volgende driesprong linksaf over zandweg met fietspad. Bij Buurserbeek met zitbanken linksaf. Op driesprong rechts aanhouden. Einde weg, bij Paal Z16, rechtsaf over Schansweg. *Bij Wandelknooppunt Z17 komt deze kortere routevariant samen met de lange variant en gaat het links af verder over het Noaberpad naar Den Broam.*

Zie voor het vervolg van de routebeschrijving bij □□

Routebeschrijving dag 1 voor de *LANGE* routevariant

Van Haaksbergen busstation (4 km) in zuidelijke richting naar het Trekvogelpad via aanloop route Oostendorper Molen.

Vertrek vanaf busstation Haaksbergen aan de Zeedijk. Steek de Dr. Prinsstraat over naar de Schoolstraat. Einde linksaf, Jonkheer Von Heijdenstraat. Bij achterzijde RK-kerk (St. Pancratius) rechtdoor (Markt) en einde parkeerplaats linksaf (Markt gaat over in Molenstraat). Bij voorrangsweg (Eibergsestraat) rechtdoor en Molenstraat vervolgen (daarvoor eerst de voorrangsweg bij Café Zeezicht en zebrapad oversteken, ca. 30 meter links aanhouden en rechtsaf, Molenstraat). Zijstraten negeren, in bocht naar links rechtdoor en voormalige rijksweg (oude N18) oversteken, blijft Molenstraat, half verhard pad.

Na 140 meter bij hek rechtsaf naar graspad (Mölln'pad), wordt bospad. Einde bospad langs hek: kruising met Dievelaarslaantje/(Sonderenstraat). Schuin rechts richting vijver en voor vijver linksaf. Wandelpad langs vijver volgen tot na afrastering/hek Kinderboerderij en voor eerste stenen schuur linksaf: voetpad. Na 150 meter rechtsaf en kort daarop tweede asfaltweg linksaf. Einde pad rechtsaf, Dievelaarslaantje. Einde linksaf op fietspad, Scholtenhagenweg. Na 65 meter rechtsaf, weg oversteken en over bruggetje naar Volkspark Groot Scholtenhagen, voetpad/gravelpad. Zijpaden negeren, pad volgen tot langs kanon. Bij einde voetpad park verlaten, rechtdoor over grote parkeerplaats en aan eind P rechtsaf, voetpad tussen sportvelden en clubgebouw. Eerste pad linksaf.

Einde voetpad linksaf (Laarveldsweg). Einde weg rechtsaf via smal bospad evenwijdig aan asfaltweg (Scholtenhagenweg). Inrit Camping Scholtenhagen oversteken en aan eind van terras Theeschenkerij Jordaan asfaltweg oversteken (Scholtenhagenweg) en linksaf, Hasseltweg. Eerste asfaltweg rechtsaf,

Watermolenweg. Na 70 meter linksaf, parkeerplaats oversteken en iets links van informatiebord bospad inlopen. Einde bospad (paal Y81) rechtsaf (Korenmolenweg), eerste weg linksaf. Passeer Hotel-Restaurant Bij de Watermölle en vervolgens de Oostendorper Watermolen. Vanaf dit punt volgt u het weer het Trekvogelpad.

Vanaf hier volgt de routebeschrijving een deel van het Trekvogelpad langs het traject Oostendorper Molen – Broekdijk

Bij splitsing bij Wandelknooppunt Y76 rechtdoor. Einde weg linksaf, blijft Watermolenweg. Bij kruising linksaf, Krakeelsweg. Bij kruising met Oldenkotsedijk rechtdoor. Op vijfsprong scherp rechtsaf, Peddedijk. Bij Haaksbergerveen rechtdoor het parkeerterrein opgaan. Bij Wandelknooppunt Z56 rechtsaf. 1° pad linksaf het Haaksbergerveen ingaan. Bij Wandelknooppunt Z59 linksaf, Noaberpad volgen.

Vanaf hier volgt de route de beschrijving van het Noaberpad

Bij boerderij Donnerburg rechtdoor, het pad langs de grens volgen. Na 800 m bij asfaltweg rechtdoor, pad langs de grens vervolgen. Einde rechtsaf en bij bushalte linksaf. Riviertje de Berkel kruisen. In Oldenkott op de verkeersweg (Eibergen-Vreden) rechtsaf. Eerste weg linksaf. Na 500 m, bij kruisbeeld St. Michael, links aanhouden richting Wennewick 16, 19. Asfaltweg 1250 m volgen tot scheve kruising met asfaltweg.

Wetenswaardigheden

• Vluchtkerk

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog werden de katholieken die in de Verenigde Nederlanden leefden, sterk in hun geloof gehinderd. Na de Vrede van Münster in 1648 bleven de gereformeerden aan de macht. Ter ondersteuning van de katholieke burenen in de Nederlanden werd aan de Duitse kant van de grens een tiental vluchtkerken gebouwd. Eén daarvan is de door Minorieten uit Zwillbrock in 1657 gebouwde kapel in Oldenkott met een laatgotische houtsculptuur van de heilige Katharina.

Wetenswaardigheden

• Haaksbergerveen

Het Haaksbergerveen is eeuwenlang een natuurlijke grens met Duitsland geweest. Het huidige veengebied behoorde tot de marken Haaksbergen, Hones en Rekken. Na de opheffing van de marken is er flink geruzied over de verdeling van het veen. Het Haaksbergerveen had namelijk een veenlaag tot maar liefst zes meter dik, terwijl het Honesser veenpakket maar anderhalve meter dik was. Huidige straatnamen als de Krakeelsweg herinneren aan deze strijd.

• Adders

In het Haaksbergerveen en het aangrenzende Ammeloer Venn worden nog regelmatig adders waargenomen. De adder is koudbloedig, een zonnebad is nodig om volop activiteiten te ontwikkelen. Daarom zoekt de adder een vegetatiedek dat de zon tot de grond laat doordringen. Verder moet de omgeving voldoende schuilgelegenheid en voedsel bieden, vooral muizen. De adder is actief van maart tot in oktober en baart levende jongen in augustus-september. De vrouwelijke adder is ongeveer 80 cm groot en het mannetje 60 cm. Kenmerkend is de zwarte streep over de rug. De adder voedt zich met kikkers, mollen en muizen die hier in overvloed aanwezig zijn.

Hier komen de routebeschrijving van lange en korte routevariant bij elkaar

Voor de brug rechtsaf langs slagboom. Buurserzand ingaan. Na klaphek over hei langs Harrevelder Schans. Na een tweede klaphek rechtsaf over smal pad langs drukke weg. Einde pad weg oversteken en Ronde Bultenweg ingaan. Na 100 m rechtsaf langs bordje "Buurserzand" bospad in .Kruis brede sloot. Brede zandweg kruisen. Steeds rechtdoor. Bij Buursermeertje linksaf over fietspad. Op eerste kruising, waar fietspad afbuigt naar links, rechtsaf. Einde pad linksaf. Eerste pad rechts (hier loopt het Noaberpad 600 m samen met Trekvogelpad). Einde pad linksaf over brede zandweg. (hier gaat het Trekvogelpad rechtsaf). Eerste weg rechts. Einde weg rechts, zandweg met fietspad. Einde weg linksaf, zijweg negeren. Drukke asfaltweg oversteken en bij Y 14507-1 linksaf door klaphek langs Buurserbeek

Wetenswaardigheden

- Buurserzand

Het Buurserzand is het restant van een uitgestrekt heidelandschap. In de eerste helft van de vorige eeuw werd de heide op grote schaal ontgonnen, maar een deel bleef gespaard. Het natuurgebied staat vooral bekend om de vele jeneverbesstruiken die er groeien. Deze langzame groeiers kregen de kans nadat de laatste schapen vertrokken waren. Sommige struiken zijn meer dan 100 jaar oud. Ten noorden van het Buursermeertje komt beenbreek voor, een zeldzame plant die groeit op venige heidevelden. De plant bloeit in juli-augustus met heldergele bloemen. In het najaar zijn deze veranderd in oranje doosvruchten.

- Schans

De Harrevelderschans werd in 1590 opgeworpen om Spaanse troepen uit Münster op afstand te houden. Oorspronkelijk lag de schans aan de nu zuidelijker stromende Buurserbeek. De schans is deels gerestaureerd. De grachten zijn goed herkenbaar. De schans maakt tegenwoordig deel uit van een natuurgebied dat vooral van belang is vanwege libellen. Langs de Buurserbeek komen de weidebeekjuffer en de zeldzame speerwaterjuffer voor.

Vóór de brug bij Y 14507 linksaf door klaphek. Oever van de Buurserbeek volgen. Bij eerste brug, Morsbrug, de beek oversteken. Direct linksaf en de beek blijven volgen . Daarna bij de tweede brug, Reinksbrug, de beek opnieuw oversteken en meteen daarna rechtsaf langs de beek. De daarop volgende brug, Wargerínksbrug overgaan en schuin linksaf Wargerinksweg. Op splitsing rechts aanhouden. Einde weg linksaf over fietspad langs de Alsteedseweg. Witteveenweg negeren. Kort daarna is links het Natuurvriendenhuis Den Broam.

Wetenswaardigheden

- Kraanvogels

Tijdens de vogeltrek in voor- en najaar vertoeft de kraanvogel in het Witte Veen. De schuwe vogel is een slag groter dan de ooievaar en heeft een grijs verenkleed. De achterkant van de kop is wit terwijl de keel zwart is.

- Markslag

Door het desolate Witte Veen liep vroeger een grensovergang voor smokkelaars. Vanuit boerderij het Markslag liepen douaniers surveillance. De grenspalen van voor 1795 dragen nog hun oorspronkelijke inscriptie.

- Buurserbeek

De Buurserbeek ontspringt in Duitsland vlakbij Ahaus. In Duitsland heet de beek toepasselijk de Aa. Vanaf de grens draagt zij de naam Buurserbeek en het meest benedenstroomse deel heet de Schipbeek. Bij Haarmühle staat een gerestaureerde watermolen uit 1619 langs de beek.

- Den Broam

Het Natuurvriendenhuis Den Broam ligt aan de Buurserbeek, midden in het bos. Het intieme huis met 32 bedden is toegankelijk voor alle wandelaars van het Noaberpad. Reserveren is gewenst, www.nivon.nl.

Bushalte nabij Den Broam: Braambrug
Buurtbuslijn 595 voor Haaksbergen busstation

Praktische informatie dag 2

Dag 2: Natuurvriendenhuis Den Broam - station Glanerbrug
(bij korte variant is het eindpunt: bushalte Enschede Knalhatteweg)
Karakter: Grensgebied met Duitsland: Witte Veen en Aamsveen, zeer landelijk
Afstand: Dag 2: 21,5 km lange variant en 10,5 km korte variant
Start: Natuurvriendenhuis Den Broam
Einde: Treinstation Glanerbrug

Routebeschrijving dag 2 voor het **EERSTE** deel (of de **KORTE** variant) **Van Den Broam over het Noaberpad naar Enschede**

Vanaf Natuurvriendenhuis Den Broam rechtsaf op fietspad langs de doorgaande weg terug naar de Witteveensweg. Brug over de Buurserbeek (Braambrug). Op viersprong rechtsaf, Markslagweg. Na 300 meter rechtsaf, Beekweg. Op splitsing rechtsaf naar kwekerij Aatree. Op het erf van Aatree links aanhouden, daarna over bospad tussen afdak en waterput door. Steeds rechtdoor. Op T splitsing, bij een bank, rechtsaf. Een mountainbikeroute kruisen.

Alternatief na heel veel neerslag: *Op mountainbikepad rechtsaf. Blijf dit pad volgen tot brug over de Buurserbeek. Hier linksaf tot heide. Rechtdoor, U bent nu weer op het Noaberpad.* Op open plek linksaf zodat u links heide en rechts bos heeft. Aan het einde van de heide rechtsaf. Na grenssteen 837E voor brug linksaf langs beek. Bij volgende brug rechtdoor en na 20 m over smal pad parallel aan asfaltweg. Op viersprong linksaf richting Buurse. Bij grenssteen 837J, achter bordje "Witte Veen", rechtsaf. Na 150 m klaphek door en pad blijven volgen. Einde pad bij rechtsaf. Na 750 meter met een bocht mee naar links en direct daarna rechtsaf bij weer een bordje "Witte Veen". Volg pad over plankieren. Steeds het duidelijkste pad volgen. Einde pad rechtsaf, fietspad. Bij splitsing met Bramerveldweg rechtdoor de Witteveenweg vervolgen. Waar de Bramerveldweg (39) van links komt rechtdoor. Klaphek door. Bij Hegeveldweg rechtdoor, de Werthepaalweg. Bij zijweg rechtdoor, Twistveenweg. Op T-splitsing rechtsaf, Haarweg. Bij eerste zijweg rechtdoor, Arendsweg. Na 600 m rechtsaf, Berenbroeksweg. Na 100 m linksaf naar boerderij en direct daarna weer linksaf, smal bospad. Op viersprong rechtdoor. Bij de kruising met brede zandweg linksaf. Asfaltweg kruisen. Na 60 m rechtsaf, smal bospad. Op eerste brede zandweg rechtsaf. Einde linksaf, asfaltweg (Groene Laan). Aan einde drukke Knalhatteweg oversteken en linksaf het fietspad volgen. Wie na deze etappe wil stoppen loopt rechtdoor naar halte voor bus 4 naar Enschede-station

Wetenswaardigheden

• Smalenbroek

Smalenbroek is een mooi landgoed pal aan de Enschedese stadsrand. Eind negentiende eeuw kwam het in handen van de textiefamilie Ter Kuile, die het park met vijver en lanen liet aanleggen. Essen, graslanden en natuurlijk de boerderij maken de agrarische geschiedenis zichtbaar. Op de grote es vlakbij de boerderij verbouwt een boer uit de omgeving rogge. Het bos is zeer gevarieerd en in het voorjaar staat het vol met bosanemoon, maagdenpalm en nagelkruid.

• Spoorbaan

Vanaf de route is ten zuiden van landgoed Smalenbroek bij Enschede, aan de Arendsweg in de richting van de grens een aantal bedrijfsgebouwen zichtbaar. Hier stonden vroeger station

Broekheurne, een douanekantoor en enkele huizen voor ambtenaren. Vanaf de turffabriek ter plaatse voerde sinds 1915 een smalspoor het Amtsvenn in. Van de aanvankelijke 1900 hectare Amtsvenn, grenzend aan de 100 hectare Aamsveen, was in 1962 weinig meer over en de fabriek sloot haar poorten.

Bushalte in Enschede: Hesselinklanden
Buslijn 4 voor Enschede station

**□ Routebeschrijving dag 2 voor het *TWEEDE* routedeel (lange variant)
Van Enschede over het Noaberpad naar Glanerbrug.**

Rechtsaf rode klinkerweg ingaan, De Horsterhof. Op grijze klinkerweg, Hanenberglanden, steeds rechtdoor. Na huisnr. 232 rechtdoor, Horsterveldweg. Op drie opeenvolgende kruisingen (met Allemansveldweg, Lappenpad en Aamsveenweg) rechtdoor. Waar fietspad naar links gaat (Glanerbeekweg) rechtdoor over smal pad.* Na 300 m linksaf, natuurreserveaat het Aamsveen in. Langs uitkijkhut en linksaf (vlak bij grenssteen 845B), de grens volgen (het pad is hier gemarkeerd met paaltjes met gele kop). Na ca. 750 m, bij grenssteen 845G linksaf. Einde pad het natuurreserveaat verlaten en rechtsaf, Glanerbeekweg. Eerste weg linksaf, Spiksweg. Op kruising rechtsaf fietspad op (Aamsveenweg). Na viaduct over N35 fietspad volgen naar rechts en naar links. Einde weg linksaf en meteen daarna rechtsaf, smal pad. Einde linksaf. Meteen na bord bebouwde kom (Glanerbrug) (36) rechtsaf, Bultsveldmaatweg.

*De waterstand in het natuurreserveaat wordt verhoogd ter wille van de veenvorming. Indien het Aamsveen na veel regen moeilijk begaanbaar is, het fietspad blijven volgen zoals op kaart is aangegeven met een onderbroken lijn.

Wetenswaardigheden

• Aamsveen

Het Aamsveen is een restant van een hoogveencomplex aan beide kanten van de landsgrens. Het is een gebied waar boeren uit de omgeving eeuwenlang veen hebben gestoken voor eigen gebruik. In het veen liggen verschillende 'kluunplaatsen' waar de veenbrij tot turven werd gestampt. Het gebied is zeer afwisselend met heidevelden, natte veenputten, en schaarlgraslanden. Er groeit onder meer veenpluis, zonnedauw, gevlekte orchis, klokjesgentiaan en boskartelblad en vleugeltjesbloem. Er zijn veel vlinders zoals het koolwitje, oranjetipje, citroenvlinder, dagpauwoog en de grote en kleine vos. Er broeden zo'n 70 soorten vogels, waaronder de wespindief, grote bonte specht en tjiftjaf. Ook de groene en bruine kikker, heikikker en de adder komen voor in het Aamsveen.

• Roter Lappen

Roter Lappen was een Duits boerderijtje ten zuiden van het Aamsveen. Het speelde een belangrijke rol bij de smokkel. Een uitgestoken lap diende als waarschuwing voor het illegale grensverkeer.

In Glanerbrug Bultsveldmaatweg volgen. Einde weg linksaf en de bocht naar rechts volgen. Na speelveld linksaf, gravelpad. Einde pad rechtsaf langs busbaan. Waar parallelweg eindigt linksaf, Demeterlaan, brug over en straat rechtdoor. Tussen huisnr. 15 en 19 over smal asfaltpad, busbaan kruisen. Rechtsaf, brug over en Duitsland in gaan. Asfaltweg volgen. Voorbij Gasthof Gleis rechtdoor, langs hertenkamp. Op driesprong rechtsaf, smal pad dat later breder wordt. Einde rechtsaf (Enscheder

Strasse).* Na 500 meter op Enscheder Strasse linksaf. Het Noaberpad gaat rechtsaf verder naar Bad Nieuweschans.

□ **Routebeschrijving dag 2 voor het LAATSTE routedeel (lange variant):
Van het Noaberpad naar treinstation Glanerbrug.**

Grens met Nederland overgaan en rechtdoor. Rechtsaf, Spoorbaanstraat. Na huisnummer 130 rechtsaf, Vijverstraat. Na huisnummer 16 rechtsaf langs spoorbaan. Einde pad rechtsaf, spoorbaan overgaan en rechtsaf naar station.

Voor station Glanerbrug volg de rode en blauwe pijlen.

Wetenswaardigheden

• *Klooster Glane*

Het voormalige klooster Glane Maria Vlucht werd in 1665 gesticht voor de uit Almelo vertrokken voor zusters van het Sint Catharinaklooster in Almelo die hier hun toevlucht zochten, nadat het uitoefenen van de katholieke godsdienst daar verboden werd. Bij grenspaal 76 A/849 N is, in Nederland, het moderne klooster Glane te zien, waar de Syrisch-orthodoxe bisschop voor Noordwest Europa zetelt. Bij het klooster staat een standbeeld van Mor Julius Ješu' Çiçek, aartsbisschop van Antiochië voor Midden Europa en de Benelux.

• Grenspunt in de beek. Hier loopt de grens tussen Nederland precies door het midden van de Flörbach, die uitkomt in de Glanerbeek. Omdat een rivierloop nogal eens uit zichzelf wijzigt, wordt het grenspunt aangegeven met twee stenen. Het grenspunt ligt daar dan precies tussenin. Beide stenen met nummer 846J staan in het struikgewas, ter weerszijden van het houten bruggetje. Aan de overkant van de Glanerbeek staat de moderne grenspaal 847 (aan de busbaan).

• *Grensovergang Glanerbrug*

Glanerbrug en Gronau lopen vrijwel naadloos in elkaar over. Dat was vroeger wel anders: de brug over de Glanerbeek vormde de grens tussen Nederland en Duitsland, en dit was een belangrijke en drukke grensovergang die altijd streng bewaakt werd door de Duitse douane.

Praktische informatie

Het Noaberpad (langeafstandwandelpad 10) loopt van Bad Nieuweschans naar Kleve (432 km).

Bij het Natuurvriendenhuis ligt op 300 meter een pannenkoekenrestaurant:

Erve de Hooge Esch

Alsteedseweg 38

7481 RW Haaksbergen

Telefoon: 053-5696429

Fax: 053-5695909

www.hoogeschbuurse.nl

e-mail: info@hoogeschbuurse.nl

Pannenkoekenrestaurant:

Woensdag tot en met zondag geopend van 11:00 uur tot 19:30 uur

De keuken sluit pas na de laatste bestelling

Bij deze tweedaagse wandelroute kunt u uw overnachten in het Nivon-Natuurvriendenhuis Den Broam. Reserveren via: denbroam@nivon.nl of [tel: 088-0990955](tel:088-0990955) (lokaal tarief). Voor meer informatie zie ook www.denbroam.nivon.nl/

U kunt een lakenzak in het huis huren of deze zelf meenemen.

De Natuurvriendenhuisen hebben grote keukens waar u zelf kunt koken. De mogelijkheden om onderweg boodschappen te doen of van horeca gebruik te maken variëren per route. Zie daarvoor de horeca-informatie onder de routebeschrijving.

Reisinformatie is te verkrijgen via www.9292ov.nl